

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI
Borongajska cesta 83d
Zagreb

INTERDISCIPLINARNI
POSLIJEDIPLOMSKI DOKTORSKI
STUDIJ KROATOLOGIJE

Nastavni program

Voditelj:
Prof. dr. sc. Radoslav Katičić
Koordinator studija:
Doc.dr.sc. Marinko Šišak

Nastavni program

interdisciplinarnog poslijediplomskoga doktorskoga Studija

kroatologije

Uvodne napomene

Nema dvojbe da u našoj znanstvenoj zajednici postoji potreba za profilom izobrazbe koji hrvatskoj kulturi u svoj njezinoj kompleksnoj slojevitosti pristupa otvoreno za gledišta i sadržaje raznih tradicionalnih humanističkih disciplina koje se bave njome. Polazeći od raznih dodiplomskih studija poslijediplomci će se ovim studijima u tom smislu pripremati za znanstveni rad, upoznavajući uz pomoć kvalificiranih nastavnika koji su i sami orijentirani prema takvu razmišljanju temeljnu problematiku i drugih disciplina relevantnih za razumijevanje hrvatske kulture kao cjeline, pa će za svoj budući znanstveni rad dobiti polazište drukčije od onoga na koje ih upućuje i jedna od tih disciplina sama za se. Izvođenje pak takve nastave poticat će u razmišljanju i istraživanju interdisciplinarnih pristupe u većoj mjeri nego se to do sada ostvarivalo.

Kako bi se to postiglo, polazi se od onog što već postoji i iskorišćuju mogućnosti koje su nam u tom pogledu već na raspolaganju. Predavači koji su se kvalificirali za znanstveno-nastavna zvanja u konstituiranim humanističkim disciplinama, a otvoreni su takvom razmišljanju, te u primjerenom opsegu prenose znanja koja poslijediplomcima zaokružuju horizont i time se stvaraju preduvjeti za razvijanje konkretnih interdisciplinarnih zahvata pri čemu stvaralačka suradnja i poticajni dijalog omogućuju postavljanje, razvijanje i iskušavanje te međusobno odmjeravanje raznolikih modela interdisciplinarnosti ne propisujući nikoji teorijski pristup dogmatski i unaprijed.

Za takvu trajnu interdisciplinarnu radionicu, na to usmjerenu zajednicu nastavnika i studenata, valja stvoriti preduvjete i dati joj organizacijski okvir. Treba uspostavljati pozitivno ozračje. To i jest glavna svrha ustrojavanja interdisciplinarnog poslijediplomskog studija kroatologije. Na njem će polaznici raznih diplomskih profila na predavanjima steći dopunska znanja i nove uvide, pa i na području vlastite struke, a na konverzatorijima i konzultacijama izgrađivat će se suvisao i svrhovit interdisciplinarni pristup za predmet koji svaki od njih na studiju istražuje i obrađuje. Tako će se odmah od početka, postojećim i dobrim dijelom sada neiskorištenim potencijalima, postizati nova dimenzija interdisciplinarnosti u proučavanju i tumačenju pojava hrvatske kulture, a očekivati je da će se, kako vrijeme ide, postizati u tome i kontinuiran napredak, što nam je na području humanističkih disciplina jako potrebno.

Prema odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine br. 123/2003. i 105/2004.) poslijediplomski interdisciplinarni Studij kroatologije ustrojava se na Hrvatskim studijima kao redoviti znanstveni sveučilišni studij za stjecanje doktorata iz interdisciplinarnog područja znanosti, polje kroatologija. Odlukom Ministra obrazovanja, znanosti i športa doktorski studij kroatologije dobio je trajnu dopusnicu.

1. Uvjeti za upis i postupak upisa na poslijediplomski interdisciplinarni doktorski Studij kroatologije

Interdisciplinarni poslijediplomski Studij kroatologije ustrojava se i izvodi svake akademske godine. Natječaj za upis u poslijediplomski studij objavljuje se u dnevnom tisku. Odluku o raspisivanju natječaja donosi Znanstveno-nastavno vijeće Hrvatskih studija. Odluku o troškovima studija za određeni poslijediplomski ciklus donosi Znanstveno-nastavno vijeće Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu.

Osnovni uvjeti:

- uspješno završen dodiplomski Studij kroatologije (hrvatske kulture), drugi dodiplomski studij na Hrvatskim studijima ili na drugom visokom učilištu iz humanističkih i društvenih disciplina (filozofije, sociologije, psihologije, komunikologije, novinarstva, religijske kulture, povijesti, arheologije, povijesti umjetnosti, etnologije, kroatistike, klasične filologije, komparativne književnosti, politologije, antropologije, teologije, pedagogije, prava i dr.).

Posebni uvjeti:

- sveukupni prosjek ocjena najmanje vrlo dobar; u slučaju da je prosjek niži, potrebna je preporuka dvaju sveučilišnih nastavnika,
- dobro poznavanje dvaju stranih jezika (njemački, engleski, talijanski, francuski),
- poznavanje latinskog jezika te, već prema specijalizaciji, osnove staroslavenskog, grčkog, ruskog, francuskog, mađarskog ili turskog jezika. Poznavanje tih jezika provjerava se posebnim ispitom.
- razgovor s posebnim povjerenstvom koje imenuje Vijeće poslijediplomskih studija.

Upis, nakon provedenog upisnog postupka, odobrava Stručno vijeće Hrvatskih studija. Rad poslijediplomskoga studija koordinira Vijeće i voditelj poslijediplomskog studija kojeg imenuje Stručno vijeće Hrvatskih studija. Za upis se plaća upisna pristojba. Pristupnik upisom stječe sva prava redovitoga studenta prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Sva ostala pitanja vezana uz administrativno-tehnička i druga pitanja studija regulirana su Pravilnikom o ustroju i uvjetima studiranja na poslijediplomskim znanstvenim i stručnim studijima Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu.

Profil završenih studenata i moguće zaposlenje

Poslijediplomski interdisciplinarni studij kroatologije upućen je svima onima koji žele nadograditi svoju struku i steći šira disciplinarna znanja iz područja kroatologije i tako se specijalizirati u ovom znanstvenom području. Potreba za kadrovima ovog profila postoji na Hrvatskim studijima, gdje je ustanovljen i dvadeset i dvije godine postoji dodiplomski studij kroatologije (odnosno od 2005. preddiplomski i diplomski studij), kao i u drugim djelatnostima (državnoj upravi, istraživačkim institutima, diplomaciji, školstvu, knjižnicama, arhivima, uredništvima nakladničkih poduzeća, sveučilišnoj nastavi i dr.), gdje bi se ovi kadrovi mogli zaposliti.

Broj studenata

Na poslijediplomski studij se može godišnje upisati do petnaest studenata.

Prostor, oprema i kadrovi

Nastava interdisciplinarnog poslijediplomskog studija kroatologije izvodit će se u prostorima Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Za te namjene Hrvatski studiji raspolažu s 15 predavaonica s ukupno 702 mjesta. Svi prostori opremljeni su osnovnim tehničkim pomagalicama za izvođenje nastave (klupe, stolice, ploče, video, televizori, glazbena linije, te računala i LCD projektori i bežični internet. Hrvatski studiji raspolažu i s informatičkom učionicom. Na raspolaganju postdiplomandima stoji i Knjižnica Hrvatskih studija.

2. Nastavnici

Hrvatski studiji su sveučilišni studiji i kao takvi imaju mogućnost angažirati nastavnike sa svih fakulteta u okviru Sveučilišta u Zagrebu i izvan njega. U stalnom radnom odnosu na Hrvatskim studijima angažirano je 70 nastavnika u znanstveno-nastavnim, nastavnim i suradničkim zvanjima.

3. Trajanje studija

Poslijediplomski studij izvodi se neprekinuto tijekom akademske godine.

Redoviti poslijediplomski interdisciplinarni studij kroatologije za stjecanje doktorata znanosti traje tri godine ili šest semestara.

Doktorski studij počinje upisom na poslijediplomski studij i završava nakon tri godine obranom doktorske disertacije.

4. Opis i tijek studija

Nakon što su pristupnici primljeni na poslijediplomski studij, posebno povjerenstvo utvrđuje sa svakim od studenata plan rada za cijelo trajanje poslijediplomskog studija i eventualne razlikovne kolegije i ispite koje je student dužan tijekom studija odslušati i položiti. Taj studijski plan određuje obvezatne opće teme, užu specijalizaciju i popis literature obvezatne za studenta. To je onda i glavni sadržaj poslijediplomskog studija. Prema takvu studijskome planu, a na prijedlog toga povjerenstva, Vijeće imenuje mentore, koji za trajanja poslijediplomskoga studija vode i prate rad svakog studenta. Student ima pravo navesti nastavnika kojega želi za mentora.

Moguće specijalizacije kojima se studenti tijekom studija bave, mogu se birati iz svih područja i predmeta koji obuhvaća interdisciplinarni poslijediplomski studij kroatologije.

Student se dogovara s mentorom o tome koje kolegije treba upisati na poslijediplomskom studiju ili na drugom visokom učilištu, odnosno sveučilištu, radi upotpunjavanja svojega znanja na području koje je izabrao za cilj specijalizacije.

Student je obavezan sastajati se s mentorom i s njime se dogovarati o svim pojedinostima oko uvođenja u svoju užu specijalizaciju.

Student se osim toga s pismenom mentorovom preporukom može obratiti i drugim nastavnicima poslijediplomskoga studija da mu daju upute i ocjenjuju njegov rad.

Student je, u vremenu predviđenom za susret svih upisanih na doktorski studij, obavezan jednom u semestru iznijeti i braniti teze iz područja svoje specijalizacije.

Najveći dio nastave u pojedinim kolegijima izvodi se u konverzatorijima. To je oblik nastave u kojem se izlaže jedan predmet i njegova problematika, ali tako da to nužno uključuje i dijalog sa slušačima, pa se oni potiču da povremeno preuzimaju inicijativu.

Student tijekom prve i druge godine studija prijavljuje i brani naslov i temu doktorskog rada.

Pojedinosti toga postupka detaljnije su određene Pravilnikom o poslijediplomskim studijima na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu.

Izvedbeni plan poslijediplomskoga interdisciplinarnoga doktorskoga Studija kroatologije utvrđuje Znanstveno-nastavno vijeće se za svaku akademsku godinu posebno.

5. Kolegiji, njihov sadržaj, nositelji, literatura, satnica i predviđeni broj ECTS bodova

I. 1. Hrvatski jezik

Nositeljica:

Izv. prof.dr.sc. Sanja Vulić

Opis predmeta:

Predmetom je obuhvaćen osnovni predmet povijesti hrvatskoga jezika te raspored hrvatskih narječja i dijalekata prije velikih migracija izazvanih turskim osvajanjima u 16. stoljeću. To se stanje uspoređuje s današnjim, što uključuje današnju geografsku rasprostranjenost hrvatskih narječja i dijalekata s njihovim fonološkim, morfološkim i leksičkim značajkama. Semantička se razina razmatra u okviru pseudoanalogonimije, tj. semantičkih posebnosti pojedinih leksema u različitim mjesnim govorima (organskim idiomima) na užem ili užem području.

Također se razmatra položaj hrvatskoga jezika u Austro-Ugarskoj Monarhiji, hrvatski književni jezik i različiti kontakti s drugim jezicima i inojezični utjecaji te stanje hrvatskoga jezika u manjinskim zajednicama, s težištem na idiomima Hrvata u Gradišću.

Teme:

Povijest hrvatskoga jezika

Hrvatski dijalekti u predmigracijsko doba i u migracijama

Narječja (kajkavsko, čakavsko, štokavsko)

Semantički pomaci

Položaj hrvatskoga jezika tijekom stoljeća

Hrvatski jezik i hrvatski mjesni govori u kontaktu s drugim jezicima

Hrvati u Gradišću i hrvatski jezik

Literatura:

a) *Temeljna*

Bićanić, A. (ur.): Povijest hrvatskoga jezika. 2. knjiga: 16. stoljeće, Croatica, Zagreb 2011.

Blažeka. 'Lažni prijatelji' između hrvatskoga standardnoga jezika i međimurskoga dijalekta, *Filologija* 57, Zagreb 2012., 1- 33.

Katičić, R.: Die burgenländischen Kroaten an sprachlichen Scheidewegen, u: *Pontes Slavici, Festschrift für Stanislaus Hafner zum 70. Geburtstag*, Akademische Druck-u. Verlagsanstalt Graz-Austria, 1986., 179-187.

Kinda-Berlakovich, A.: Njemačke interferencije u jeziku gradišćanskih Hrvata, u: *Drugi Hrvatski slavistički kongres. Zbornik radova I.*, ur. D. Sesar, Zagreb 2001., 461-467.

Kinda-Berlakovich, A.: Die kroatische Unterrichtssprache im Burgenland. *Bilinguales Pflichtschulwesen von 1921-2001*, naklada LIT, Interkulturelle Pädagogik, sv. 2, Beč 2005.

- Lukežić, I.: Zajednička povijest hrvatskih narječja 1. Fonologija, Hrvatska sveučilišna naklada - Filozofski fakultet u Rijeci - Katedra Čakavskog sabora Grobinščine, Rijeka 2012.
- Lukežić, I.: Zajednička povijest hrvatskih narječja 2. Morfologija, Hrvatska sveučilišna naklada - Filozofski fakultet u Rijeci - Katedra Čakavskog sabora Grobinščine, Rijeka 2015.
- Sočanac, L.: Hrvatsko-talijanski jezični dodiri. S rječnicima talijanizama u standardnom hrvatskom jeziku i u dubrovačkoj dramskoj književnosti, Nakladni zavod Globus, Zagreb 2004.
- Sočanac, L. (ur.): Lingvistički i pravni aspekti višejezičnosti, Nakladni zavod Globus, Zagreb 2013.
- Vulić, S.: Tragovi hrvatskoga jezika u jeziku bugarske manjine u Rumunjskoj, u: Hrvatska izvan domovine. Zbornik radova predstavljenih na Prvom hrvatskom iseljeničkom kongresu u Zagrebu 23.-26. lipnja 2014., ur. M. Sopta, F. Maletić i J. Bebić, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb 2015., 247-251.

b) *Sekundarna*

Blažeka, Đ.: Međimurski dijalekt (Hrvatski kajkavski govori Međimurja), Matica hrvatska, Čakovec 2008.

Brabec, I.: Dijakronski pogled na gradišćanskohrvatski jezik, u: Gradišćanski Hrvati 1553-1983, Društvo za suradnju s gradišćanskim Hrvatima i drugim hrvatskim narodnim manjinama u susjednim zemljama - Centar za istraživanje migracija i narodnosti, Zagreb 1983., 59-71.

Lukežić, I.: Govori Klane i Studene, Libellus, Crikvenica 1998.

Vulić, S.: Neka otvorena pitanja u izradbi gramatike, Znanstveni zbornik, Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov, Borta/Oberwart 2002., 27-30.

Vulić, S.: Proučavanje hrvatskih štokavskih govora u 20. stoljeću, u: *Hrvatski jezik u XX. stoljeću*, ur. M. Samardžija i I. Pranjković, Matica hrvatska, Zagreb 2006., str. 159-183.

Hrvatsko-njemački jezični dodiri

Satnica: 15 sati predavanja i vježbi (konverzatorij)

Vrijednost kolegija u ECTS-bodovima: 15

I. 2. Hrvatski književni jezik

Nositelj:

Opis kolegija:

Izabrana su dva glavna pristupa hrvatskomu književnomu jeziku: pogled izvana i pogled iznutra. Stoga su teme razvrstane u dvije cjeline:

1. Hrvatski književni jezik nasuprot drugim književnim jezicima – dijakronijski i sinkronijski aspekt
2. Hrvatski standardni jezik – glavna obilježja.

Postavljen je cilj da se na kolegiju usvoje osnovni pojmovi iz teorije standardnoga jezika, da se razgraniči uporaba naziva *književni* i *standardni jezik* u sinonimnom i uporaba u različitom značenju, da se razjasni što se razumijeva pod nazivom *hrvatski jezik*, da se dobije slika hrvatskoga književnoga jezika nekada i sada u širem kontekstu: njegov razvojni put uspoređen s razvojem drugih slavenskih književnih jezika, njegov dodir s drugim jezicima u povijesnom i u suvremenom okruženju i posljedice toga dodira te njegov današnji položaj u svijetu, posebice s obzirom na europske integracije. Usporedbom hrvatske jezične situacije s drugim sredinama teorijski će se i praktično razraditi različita shvaćanja jezične pravilnosti i jezične kulture. Pogled iznutra obuhvatit će osnovna obilježja hrvatskoga standardnoga jezika, s posebnim osvrtom na njegove norme, njegov odnos prema dijalektima te na povijesne i suvremene raspre o jeziku. Kolegij završava radionicom u kojoj će polaznici doktorskoga studija dobiti informacije o pisanju doktorskoga rada, o obilježjima znanstvenoga stila, o jezičnim i pravopisnim normama kojih se trebaju pridržavati i u kojoj će moći aktivno sudjelovati iznoseći svoja gledišta i planove te raspraviti dvojbe.

Teme:

1. Teorija standardnoga jezika
2. Povijest hrvatskoga književnoga jezika u kontekstu povijesti slavenskih književnih jezika
3. Hrvatski jezik u dodiru s drugim jezicima
4. Dijalektno u književnom jeziku
5. Glavna obilježja hrvatskoga standardnoga jezika
6. Hrvatski standardni jezik i njegove norme
7. Kako napisati dobar doktorski rad? (radionica)

Literatura

a) osnovna

- Badurina, L., I. Pranjković, J. Silić (ur.), 2009: *Jezični varijeteti i nacionalni identiteti : Prilozi proučavanju standardnih jezika utemeljenih na štokavštini*, Disput, Zagreb 2009.
- Bagdasarov, A. R., 2010: *Hrvatski književni jezik i njegova norma*, Maveda i HFDR, Rijeka.
- Brozović, D., 1970: *Standardni jezik: teorija, usporedbe, geneza, povijest, suvremena zbilja*, Matica hrvatska, Zagreb.
- Brozović, D., 2006: *Neka bitna pitanja hrvatskoga jezičnog standarda*, Školska knjiga, Zagreb.

- Brozović, D., 2008: *Povijest hrvatskoga književnog i standardnoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb.
- Hlavač, J., 2006: Jezična politika i praksa u Europskoj uniji, *Jezik*, 53 (3): 96–110.
- Jonke, Lj., 1965: *Književni jezik u teoriji i praksi*, Znanje, Zagreb.
- Katičić, R., 1971: *Jezikoslovni ogledi*, Školska knjiga, Zagreb.
- Katičić, R., 1992: *Novi jezikoslovni ogledi*, Školska knjiga, Zagreb.
- Lončarić, M. (ur.), 1998: *Hrvatski jezik*, Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej, Opole.
- Mićanović, K., 2006: *Hrvatski s naglaskom*, Disput, Zagreb.
- Oczkova, B., 2010: *Hrvati i njihov jezik : Iz povijesti kodifikacije književnojezične norme*, prev. Neda Pintarić, Školska knjiga, Zagreb.
- Samardžija, M. (priredio), 1999: *Norme i normiranje hrvatskoga standardnoga jezika*, Matica hrvatska, Zagreb.
- Samardžija, M., I. Pranjković (ur.), 2006: *Hrvatski jezik u XX. stoljeću*, Matica hrvatska, Zagreb.
- Sesar, D., 1996: *Putovima slavenskih književnih jezika: Pregled standardizacije češkoga i drugih slavenskih jezika*, Zavod za lingvistiku, Filozofski fakultet, Zagreb.
- Silić, J., 2006: *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*, Disput, Zagreb.
- Sočanac, L., i dr., 2005: *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima*, Nakladni zavod Globus, Zagreb.
- Tafra, B., 2012: *Prinosi povijesti hrvatskoga jezikoslovlja*, Hrvatski studiji, Zagreb.
- Thomas, G., 1996: The impact of purism on the development of the croatian standard language in the nineteenth century, *Fluminensia*, 8 (1–2): 49–62.
- Turk, M., 1996: Jezični purizam, *Fluminensia*, 8 (1–2): 63–79.
- Vince, Z., 2002: *Putovima hrvatskoga književnog jezika*, NZMH, Zagreb.
- Žanić, I., 2007, *Hrvatski na uvjetnoj slobodi : jezik, identitet i politika između Jugoslavije i Europe*, Zagreb.

b) dodatna

- Bugarski, R., 2001: *Lica jezika: Sociolingvističke teme*, Biblioteka XX vek, Beograd.
- Czerwiński, M., 2005: *Język – ideologia – naród : Polityka językowa w Chorwacji a język mediów*, Scriptum, Kraków.
- Greenberg, R. D., 2005: *Jezik i identitet na Balkanu*, Srednja Europa, Zagreb.
- O hrvatskome jeziku*, <http://www.ihjj.hr>
- Peti-Stantić, A. (ur.), 2008: *Identitet jezika jezikom izrečen*, Zbornik rasprava, Srednja Europa, Zagreb.
- Radovanović, M., 1986: *Sociolingvistika*, Književna zajednica i Dnevnik, Novi Sad.
- Siguan, M., 2004: *Jezici u Europi*, Školska knjiga, Zagreb.
- Škiljan, D., 1998, *Javni jezik : Pristup lingvistici javne komunikacije*, XX vek, Beograd.
- Tafra, B., 2005: *Od riječi do rječnika*, Školska knjiga, Zagreb.
- Thomas, G., 1988: *The Impact of the Illyrian Movement on the Croatian Lexicon*, Otto Sagner, München.
- Толстой, Н. И., 1988: *История и структура славянских литературных языков*, Москва.

Napomena: Ispit se polaže u dogovoru s voditeljicom, a može se polagati kod nje ili kod predavača/ica.

Satnica: 15 sati predavanja i radionica

Vrijednost kolegija prema ECTS-bodovima: 15

I. 3 Hrvatska glagoljaška baština

Nositelj:

Prof. dr. sc. Mateo Žagar

redoviti profesor u trajnom zvanju

Opis kolegija

Počeci glagoljaštva i mjesto glagoljične pismenosti u tropismenoj i trojezičnoj kulturi hrvatskoga srednjovjekovlja. Najstariji hrvatski spomenici pisani glagoljicom. Glagoljski epigrafski spomenici i grafiti. Korpus glagoljičnih tekstova: liturgija, beletristika, pravo. Staroslavensko nasljeđe i zapadni poticaji. Četrnaesto i petnaesto stoljeće - zlatno doba hrvatskoga glagoljaštva. Glagoljaški zbornici. Hrvatskoglagoljski tisak. Rusificiranje hrvatskoglagoljskih knjiga. Glagoljaško pjevanje. Glagoljaštvo u hrvatskoj kulturi i politici XIX. stoljeća. Rasadišta hrvatske glagoljičke pismenosti i njezina zemljopisna rasprostranjenost (Istra i Kvarner, zadarsko područje, Poljica, Brač, šibensko područje, Zagrebačka biskupija). Hrvatska glagoljica u Europi. Hrvatska ćirilica (poljičica, bosančica).

Teme:

- *Hrvatsko glagoljaštvo u povijestima hrvatskoga jezika i književnosti*
- *Najstariji spomenici hrvatske glagoljice*
- *Zlatno doba hrvatskoga glagoljaštva*
- *Hrvatski glagoljaški tisak*
- *Rasadišta i rasprostranjenost hrvatskih glagoljičnih spomenika*
- *Rusifikacija hrvatskih glagoljskih knjiga*
- *Jezik hrvatskih glagoljaša*
- *Osobitosti razvoja hrvatske glagoljice*
- *Glagoljaštvo u hrvatskoj kulturi i politici XIX. stoljeća*
- *Hrvatska ćirilična pismenost*

Literatura:

- Badurina - Stipčević, Vesna: Hrvatskoglagoljska legenda o svetom Pavlu Pustinjaku, Zagreb, 1992.
- Bogović, Mile: Glagoljica u Senju, Senj, 1994.
- Bratulić, Josip: Istarski razvod, studija i tekst, Pula, 1978.
- Bratulić, Josip: Leksikon hrvatske glagoljice, Zagreb, 1995.
- Damjanović, Stjepan: Tragom jezika hrvatskih glagoljaša, Zagreb, 1984.
- Damjanović, Stjepan: Jazik otačkaski, Zagreb, 1995.
- Damjanović, Stjepan: Slovo iskona, Staroslavenska/starohrvatska čitanka, Zagreb 2004.
- Damjanović, Stjepan i dr.: Mali staroslavensko - hrvatski rječnik, Zagreb, 2004.
- Fučić, Branko: Glagoljski natpisi, Djela JAZU 57, Zagreb, 1982.
- Grabar, Biserka: Apokrifna Djela apostolska u hrvatskoglagoljskoj literaturi, Radovi Staroslavenskog instituta 6, Zagreb, 1967, str. 109 - 208.
- Graciotti, Sante: Hrvatska glagoljska književnost kao kulturni posrednik između europskog Zapada i istočnih Slavena, Slovo 21, Zagreb, 1971, str. 305 - 323.
- Hamm, Josip: Glagolizam i njegovo značenje za Južne Slavene, Slavia XXV, Prag, 1965, str. 313 - 321.

- Hamm, Josip: Datiranje glagoljskih tekstova, Radovi Staroslavenskog instituta 1, Zagreb, 1952, str. 1 - 72.
- Hamm, Josip: Hrvatski tip crkvenoslavenskog jezika, Slovo 13, Zagreb, 1963, str. 43 - 67.
- Hercigonja, Eduard: Srednjovjekovna književnost, Povijest hrvatske književnosti 2, Zagreb, 1975.
- Hercigonja, Eduard: Nad iskonom hrvatske književnosti, Zagreb, 1986.
- Hercigonja, Eduard: Trojezična i tropismena kultura hrvatskoga srednjovjekovlja, Zagreb, 1994.
- Hercigonja, Eduard: Na temeljima hrvatske književne kulture, Zagreb, 2004.
- Ivšić, Stjepan: Dosad nepoznati hrvatskoglagoški prijevodi iz staročeškoga jezika, Slavia 6, Prag, 1922, str. 38 - 56 i 285 - 300.
- Ivšić, Stjepan: Još o dosad nepoznatim glagoljskim prijevodima sa staročeškoga jezika, Slavia 8, Prag, 1927, str. 40 - 63.
- Jagić, Vatroslav: Hrvatska glagolska književnost, u: B. Vodnik, Povijest hrvatske književnosti, knj.1, Zagreb, 1913, str. 9 - 60.
- Japundžić, Marko: Tragom hrvatskoga glagolizma, Zagreb, 1995.
- Jurčević, Ivan: Jezik hrvatskoglagoških tiskanih brevijara, Osijek, 2002.
- Jurčević, Ivan: Psalmi tiskani hrvatskom glagoljicom 1491. godine, Osijek, 2005.
- Katičić, Radoslav: Litterarum studia, Književnost i naobrazba ranoga hrvatskog srednjovjekovlja, Zagreb, 1998.
- Kovačić, Slavko: Glagoljsko bogoslužje i glagoljaši na području srednje Dalmacije od XVI - XX. stoljeća, Kačić 25, Split, 449 - 458.
- Malić, Dragica : Tragovi glagoljičke tradicije u starohrvatskom latiničkom rukopisu «Žića sv. otaca», Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae 36, Akadémiai Kiadó, Budapest, str. 239 - 245.
- Malić, Dragica: Na izvorima hrvatskoga jezika, Zagreb, 2002.
- Mihaljević, Milan: Generativna fonologija hrvatske redakcije crkvenoslavenskoga jezika, Zagreb, 1991.
- Nazor, Anica: Hrvatskoglagoške inkunabule, Croatica 37/38/39, Zagreb, 1993, str. 229 - 257.
- Nazor, Anica: *The Glagolitic script of Croatia*, u katalogu *Discovering the Glagolitic script of Croatia- Trinity Colleege Library*, Dublin, 200 - 2001, Zagreb, 17 - 30.
- Ostojić, Ivan: Benediktinci u Hrvatskoj, knj.I,II,III, Split, 1963 - 1965.
- Pantelić, Marija Agnezija: Glagoljski kodeksi Bartola Krbavca, Radovi Staroslavenskoga instituta 5, Zagreb, 1964, str. 5 - 98.
- Pantelić, Marija Agnezija: Odras sredine u hrvatskoglagoškim liturgijskim kodeksima 14. i 15. stoljeća, Slovo 21, Zagreb, 1971, str.324 - 333.
- Pantelić, Marija Agnezija: Blaž Baromić, pisac i tiskar glagoljskih knjiga, Forum 4-6, Zagreb, 1993, str. 384 - 390, 108.
- Paro, Frane: Typographia glagolitica, Zagreb, 1997.
- Petrović, Ivanka: Bogorodičina čudesa u Ivančičevu zborniku, hrvatskoglagoškom spomeniku 14/15. stoljeća, Radovi Staroslavenskog instituta u Zagrebu 7, Zagreb, 1972, 123 - 210.
- Petrović, Ivanka: Hrvatska i europska hagiografija, u: Hrvatska i Europa II, Zagreb, 2000, str. 321 - 347.
- Reinhart, Johannes: Najstarije svjedočanstvo za utjecaj Vulgate na hrvatskoglagošku Bibliju, Slovo 39 - 40, Zagreb, 1990, str. 45 - 52.
- Rittig, Svetozar: Povijest i pravo slovenštine u crkvenom bogoslužju, sa osobitim

- obzirom na Hrvatsku, Zagreb, 1910.
- Runje, Petar: O knjigama hrvatskih glagoljaša, Zagreb, 1998.
- Runje, Petar: Školovanje glagoljaša, Zagreb, 2003.
- Sambunjak, Slavomir: Jezik i stil hrvatskih glagoljskih prenja, Split, 2000.
- Sambunjak, Slavomir: Tkonski zbornik, Tkon, 2001.
- Štefanić, Vjekoslav: Glagoljski rukopisi otoka Krka, Zagreb, 1960.
- Štefanić, Vjekoslav i suradnici: Hrvatska književnost srednjega vijeka, Pet stoljeća hrvatske književnosti 1, Zagreb, 1969.
- Štefanić, Vjekoslav: Glagoljski rukopisi Jugoslavenske akademije, I dio, Zagreb 1969, II dio, Zagreb 1970.
- Štefanić, Vjekoslav: Determinante hrvatskoga glagolizma, Slovo 21, Zagreb, 1971, str. 13 - 30.
- Tandarić, Josip: Hrvatskoglagoljska liturgijska književnost, Zagreb, 1993.
- Zelić - Bučan, Benedikta: Bosančica u srednjoj Dalmaciji, Split, 1961.
- Zaradija Kiš, Antonija: Knjiga o Jobu u hrvatskoglagoljskoj književnosti, Zagreb, 1977.
- Žagar, Mateo: Kako je tkan tekst Bašćanske ploče?, Zagreb, 1997.
- *** 900 godina Bašćanske ploče, zbornik, uredili Dr. Anton Bozanić, Dr. Milan Radić, akademik Petar Strčić (glavni urednik), Baška, 2000.
- *** Glagoljica i hrvatski glagolizam, zbornik, uredili Marija - Ana Dürrigl, Milan Mihaljević, Franjo Velčić, Zagreb - Krk, 2004.
- *** Drugi Hercigonjin zbornik, uredio Stjepan Damjanović, Zagreb, 2005.

Satnica: 15 sati predavanja

Vrijednost kolegija u ECTS-bodovima: 15

II. 1. Prapovijesni i antički kulturni krajolik na hrvatskom prostoru

Nositelj:

Prof. dr. sc. Nenad Cambi,

redoviti profesor u trajnom zvanju

Nastavnik na predmetu:

prof.dr.sc. Jasna Jeličić Radonić,

redovita profesorica u trajnim zvanju

Opis kolegija:

Proučavanje antike na hrvatskim prostorima, nije moguće prije upoznavanja civilizacijskih procesa koji su se prethodno dogodili u povijesti. Etnički i kulturno ono što se događalo u posljednja dva milenija prije Kr. i poslije toga približno do godine 600. baštinski je temelj koji je u konačnici dočekao dolazak Hrvata. Narodi koji su tu živjeli bili su supstrat na kojem se stvarala etnogeneza Hrvata, a na antičkoj su kulturnoj baštini Hrvati gradili svoju državu i razvijali svoju civilizaciju. Nije bilo razvijenije državne zajednice i znatnije kulturne grupacije u Europi koja je dosegla visoku civilizaciju u srednjem vijeku, a da nije nikla na antičkim korijenima.

Grčka je antika u punoj mjeri zapljusnula obale Jadrana tek osnivanjem kolonija (Issa, Faros, Herakleja i dr.) pri kraju klasičnog razdoblja. Odrazi su se grčke kulture ipak pojavili još na samim počecima arhaike, u doba oko 600. godine prije Kr. To se dogodilo na tri područja, oko Bihaća uz Unu, u Istri oko Nezakcija (Vizače kraj Pule) i u srednjoj Dalmaciji (Issa, Brač, Salona i drugdje).

Međutim, tek s rimskom penetracijom antička je civilizacija dublje prodrla u unutrašnjost. Ona je, doduše, najprije temeljito zahvatila jadransko priobalje, a tek u rano carsko doba stigla je i do Podunavlja. Unatoč prodoru Rimljana i utjecaju antičkih kulturnih tokova autohtoni su se elementi tvrdokorno opirali nadmoćnijoj civilizaciji i snažnijoj državnoj organizaciji. Postupno su svi krajevi amalgamirali u jedinstvenu cjelinu, iako su se autohtone tradicije djelimično održale sve do dolaska Hrvata.

O antici u Hrvatskoj podatke crpimo iz povijesnih izvora te iz raznovrsnih drugih vrela, uglavnom arheoloških. Na temelju tih vrela i arheologije moguće je dobiti sliku povijesnog i civilizacijskog razvitka. Tada se, naime, događa prelazak s bezpismene na pismenu, te s ruralne na urbanu civilizaciju. Ta su dva pomaka bitan iskorak iz pretpovijesti u povijest, prelazak iz lokalne i zatvorene u otvorenu sredozemnu zajednicu. Zbog toga se na hrvatskom prostoru razvijaju viša civilizacijska dostignuća, kao što su urbanizam, graditeljstvo, kiparstvo, slikarstvo, sitne umjetnosti, epigrafika, numizmatika i dr. tekovina. Antika je doba pluralizma religija, pravnog normiranja lokalnih i širih društvenih zajednica, sređivanja katastra, sustavnog upravljanja gradovima i regijama, cestogradnje, organizirane državne vojske, globalnog gospodarstva i dr. U doba antike stvaraju se međusobni odnosi civiliziranog i neciviliziranog svijeta. Posebno je pak pitanje razvitak i proširenje kršćanstva u sve pore društva te Seoba naroda. Malo pomalo pridošle etničke grupacije prodiru u ljušturu carstva. Neki istraživači drže da antika zapravo traje sve do kasnog srednjovjekovlja. Antika je blagotvorno djelovala na graditeljstvo, kiparstvo, slikarstvo i drugo u doba humanizma i renesanse (Juraj Dalmatinac, Nikola Firentinac, Andrija Aleši i dr.). Utjecaji antike osjećaju se u filozofiji, politici, pravu, povijesti, književnosti i drugim vidovima života. Antika je i danas aktivni čimbenik u civilizacijskim tokovima. Da bi se to pokazalo, dovoljno je podsjetiti na Ivana Meštrovića ili arhitekturu postmoderne. O svemu tome na predavanjima će biti riječi, a literatura će dopuniti ono što kandidati za doktorat trebaju svladati.

Teme:

- *Prapovijesni kulturni krajolik hrvatskoga prostora u odnosu na mlađe kulturne krajolike*
- *Prožimanje prapovijesti i antike na hrvatskome prostoru*
- *Prisutnost helenske i helenističke kulture na Jadranu*
- *Provincijalni Rim u ilirskim zemljama u svojoj univerzalnosti i u vezi s domaćim kulturnim tlom*
- *Ilirske zemlje u antičkoj književnosti i antička književnost u ilirskim zemljama*
- *Kršćanska antika na dodirištu Zapadnog i Istočnog carstva*

Literatura:

- G. Alföldi, Bevölkerung und Gesellschaft der römischen Provinz Dalmatien, Budapest 1965.
G. Alföldi, Personennamen in der römischen Provinz Dalmatia, Heidelberg 1969.
Antička Salona, Split 1991. (ed. N. Cambi).
Arheološki leksikon BiH, Sarajevo 1987.
I. Bojanovski, Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji, Sarajevo 1974.
I. Bojanovski, Bosna i Hercegovina u antičko doba, Sarajevo 1988.
L. Braccesi, Grecità Adriatica, Bologna 1977 8sec. Ed.)
J. Brunšmid, Inschriften und Münzen der griechischen Städte Dalmatiens, Wien 1898. (hrvatski prijevod "Natpisi i novci grčkih gradova Dalmacije", Split 1998.).
P. Cabannes, Les Illyriens de Bardylis à Genthios (IV e -IIe siècle avant J-C.), Paris 1988. Hrv. prijevod, Zagreb 2002.
N. Cambi, Antički sarkofazi na istočnoj obali Jadrana, Split 1988.
N. Cambi, Imago animi. Antički portret u Hrvatskoj, Split 2000.
N. Cambi, Antika, Povijest umjetnosti u Hrvatskoj, Zagreb 2002.

- S. Dimitrijević, T. Težak Gregl, N. Majnarić Pandžić, Prapovijest. Povijest umjetnosti u Hrvatskoj, Zagreb 2000.
- E. Dyggve, Povijest salonitanskog kršćanstva, Split 1996.
- G. Fischer, Das römische Pola, München 1996.
- B. Gabričević, Studije i članci o religijama i kultovima antičkog svijeta, Split 1987.
- Grčki utjecaj na istočnoj obali Jadrana, Split 2002.
- R. Katičić, Ancient Languages of the Balkans I, Mouton 1976.
- R. Katičić, Illyricum mythologicum, Zagreb 1995.
- B. Kirigin, Issa. Grčki grad na Jadranu, Zagreb 1996.
- M. Kozličić, Hrvatsko brodovlje, Split 1993.
- Longae Salonae I-II, Split 2002.
- L. Margetić, Rimsko pravo. Izabrane studije, Rijeka 1999.
- L. Margetić, Prikazi i diskusije, Split 2002.
- E. Marin, Naron, Zagreb 1996.
- R. Matijašić, Gospodarstvo antičke Istre, Pula 1998.
- B. Migotti, Evidence for the Christianity in Roman Southern Pannonia (Northern Croatia). A Catalogue of Finds, BAR Int. Series 684, Oxford 1997.
- A. Moczy, Pannonia and Upper Moesia. A History of Middle Danube Provinces, London-Boston 1974.
- K. Patsch, Zur Geschichte und Topographie von Naron, Wien 1907.
- K. Patsch, Lika u rimsko doba, Gospić 1990.
- Praistorija jugoslavenskih zemalja IV, Sarajevo 1983.
- Praistorija jugoslavenskih zemalja V, Sarajevo 1987.
- D. Rendić-Miočević, Iliri i antički svijet, Split 1989.
- M. Sanader, Antički gradovi u Hrvatskoj, Zagreb 2001.
- M. Sanader (i suradnici), Tilurium I, Zagreb 2003.
- P. Selem, Izidin trag, Split 1997.
- Simpozijum Duhovna kultura Ilira, Herceg Novi 4-6. novembra 1982. Posebna izdanja Akademije nauka i umjetnosti BiH, Centar za balkanološka ispitivanja knj. XIII, Sarajevo 1984.
- P. Sticotti, Die römische Stadt Doclea in Montenegro, Wien 1913.
- M. Suić, Antički grad na istočnom Jadranu, Zagreb 1976.
- M. Suić, Prošlost Zadra I, Zadar 1981.
- M. Suić, Opera selecta. Izabrani radovi iz starije povijesti Hrvatske, Zadar 1996.
- A. Škegro, Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije, Zagreb 1999.
- J.J. Wilkes, Dalmatia, London 1969.
- J.J. Wilkes, The Illyrians, Oxford-Cambridge Mass. 1996 (3rd ed.) ili
- M. Zaninović, Od Helena do Hrvata, Zagreb 1996.

Satnica: 15 sati predavanja

Vrijednost kolegija u ECTS-bodovima: 15

II. 2. Srednjovjekovni kulturni krajolici na hrvatskom prostoru

Nositelj:

Prof.dr.sc. Franjo Šanjek

redoviti profesor u trajnom zvanju

Opis kolegija:

Hrvatsko srednjovjekovlje unutar interdisciplinarnog studija kroatologije temelji se na povijesnom i multikulturološkom aspektu, s ciljem da se prikaže raznolikost i bogatstvo hrvatskoga kulturnog krajolika, ali i jedinstvo te posebnost mnogostoljetne epohe. U njoj su

Hrvati, unutar europskog kulturnog prostora, sudjelovali već od VIII. ili IX. stoljeća i u njoj su zacrtali svoj nacionalni identitet, osobito u raznolikim područjima umjetnosti, naravno, uključujući tu dodire i utjecaje istočne, naročito bizantske kulture te zapadne, poglavito romanske i talijanske.

Sve predviđene teme (podkolegiji) vezane za hrvatsko srednjovjekovlje imaju razjasniti bitna pitanja dijakronije i sinkronije, a pripadaju problematici koja u znanosti predstavlja tek postignuta priznanja ili ostaju još uvijek kao otvorena pitanja. Rijetko se, naime, kod nas raspravljalo o stilskim formacijama najstarijega razdoblja, posebno s komparativnog aspekta svih umjetnosti. Pitanje latinaške i glagoljaške aktivnosti treba gledati u međusobnom suodnosu, prožimanju i nadopunjavanju. Posebno će se raspravljati o kulturnoj razini i dometu s obzirom na rasadišta kulture – samostane, kaptole i sl. Dosadašnji rezultati u istraživanjima hrvatskoga srednjovjekovlja nameću potrebu da se objektivno razmotri i uloga drugih kultura u formiranju hrvatskoga kulturnog krajolika, a svu iznesenu problematiku zaokružiti će povijesni pregled hrvatske duhovnosti na svim našim prostorima.

Teme:

- : Stilske i duhovne formacije hrvatskoga srednjovjekovlja
- Jezična i pismena kultura hrvatskoga srednjovjekovlja
- Ćirilometodijevsko naslijeđe u Hrvata
- Hrvatski srednjovjekovni latinitet
- Religijski život i školstvo u hrvatskom srednjovjekovlju
- Filozofsko naslijeđe i estetski pogledi u hrvatskom srednjem vijeku
- Likovne umjetnosti i glazba u hrvatskom srednjem vijeku
- Pravo i gospodarstvo na tlu srednjovjekovne Hrvatske

Literatura:

Opća:

Horvat, J.: Kultura Hrvata kroz 1000 godina, 1939. ili 2. izd.

Črnja, Z.: Kulturna historija Hrvatske, 1964. i ostala izd.

Hrvatska i Europa. sv. I. 1997. i sv. II. 2000.

Jacques le Goff: La civilisation de l'Occident médiéval, 1982. ili hrv. prijevod, Zagreb 1998.

E. R. Curtius: Evropska književnost i latinsko srednjovjekovlje, 1971.

Pisana riječ u Hrvatskoj, 1985./86.

Milić, B.: Razvoj grada kroz stoljeća. II. srednji vijek. 1995.

Radoslav Katičić: Litterarum studia, 1998.

Nikica Kolumbić: Dva stilska razdoblja u hrvatskoj srednjovjekovnoj književnosti. Treći hrv. slavistički kongres. Uvodna izlaganja. 2002., str. 5-19.

Posebna:

Eduard Hercigonja: Tropismena i trojezična kultura hrvatskog srednjovjekovlja. Pisana riječ u Hrvatskoj, 1985./86., str. 39-79.

Milan Moguš: Povijest hrvatskoga književnoga jezika, 2. izd., (1995.).

Eduard Hercigonja: Srednjovjekovna književnost. Povijest hrv. knjiž., knj. 2, (1975.).

Stjepan Damjanović: Slovo iskona. Staroslavenska/starohrvatska čitanka. 2002.

Branko Fučić: Glagoljski natpisi. Djela JAZU 57, 1982.

Hrvatski latinisti, knj. 1. (prir. V. Gortan i V. Vratović). Pet stoljeća hrv. knjiž., knj. 2. 1969.

Branimir Glavičić: Hrvatski latinizam. Hrvatska i Europa, knj. 2. 2002.

Franjo Šanjek: Crkva i kršćanstvo u Hrvata. Srednji vijek. 1993.

Stjepan Krasić: Generalno učilište Dominikanskoga reda u Zadru 1396.-1807., 1996.

Dragutin Franković: Povijest školstva i pedagogije u Hrvatskoj. 1958.

Zlatko Posavac: Estetika u Hrvata. 1986.

Ljerka Schiffler: Hrvatsko filozofsko naslijeđe. Hrvatska i Europa. 2000. str. 777-800.
Slavko Batušić: Umjetnost u slici. 1957. i novija izdanja.
Lovro Županović: Stoljeća hrvatske glazbe. 1980.
Luj Margetić: Zakoni, pravni običaji, statuti, privilegije. Hrvatska i Europa, 2000., 149-166.
Antun Dabinović: Hrvatska državna i pravna povijest. 1940. II. izd. 1990.
Vladimir Stipetić: Povijest hrvatske ekonomske misli. 2001.

Napomena:

Navedena literatura znatno će se korigirati i nadopuniti, posebno od pojedinih predavača. Ovdje su dana samo početna polazišta za studij pojedinih kolegija i studija kao cjeline.

Satnica: 15 sati predavanja

Vrijednost kolegija u ECTS-bodovima: 15

II. 3. Hrvatska kultura u ozračju humanizma, renesanse i baroka

Nositelj:

Prof. dr. sc. Stanislav Tuksar,
redoviti profesor u trajnom zvanju
Nastavnik na predmetu:
Doc.sc.sc. Viktorija Franić Tomić

Opis kolegija:

Kandidat dobiva sažet činjenični pregled i idejno-interpretativnu sintezu duhovnih i materijalnih proizvoda u razdobljima renesanse i baroka za područja hrvatskoga jezika, filozofije, znanosti, književnosti, likovnih umjetnosti (slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, urbanizam), kazališta i glazbe na podlozi hrvatske političke, gospodarske i društvene povijesti odgovarajućih razdoblja, te temeljni uvid u pojedine specifične pojave poput glagoljaštva, latinizma, enciklopedizma i vjerskih polarnosti (protestantizam i protureformacija/katolička obnova). Pregledi i sinteze obuhvaćaju ukupnost domaćih kulturnih postignuća i na tlu hrvatskih povijesnih zemalja zatečenih stranih pojava i djelatnih osoba, te temelje njihova suodnosa (duhovno i sinkrono) s odgovarajućim korelatima u Europi s posebnim naglaskom na mediteranske (sjeverno-, srednje- i južnotalijanski) i srednjoeuropske (ugarski, germanski) kulturne krugove.

Teme:

Hrvatska glagoljska baština
Politička i društvena povijest hrvatskih zemalja 1500.-1750.
Hrvatski jezik u razdoblju renesanse i baroka
Hrvatska filozofija u razdoblju renesanse i baroka
Hrvatska znanost u razdoblju renesanse i baroka
Hrvatska književnost u razdoblju renesanse i baroka
Hrvatska likovna umjetnost u razdoblju renesanse i baroka
Hrvatsko kazalište u razdoblju renesanse i baroka
Hrvatska glazba u razdoblju renesanse i baroka

Literatura:

a. Udžbenici

Politička, gospodarska i društvena povijest

Macan, Trpimir: Povijest hrvatskoga naroda (Mora opstanka i obnove rasute bašćine), NZMH-ŠK, Zagreb 1992.

Pavličević, Dragutin: Povijest Hrvatske, 2. izd., P.I.P. Pavičić, Zagreb 2002.

Hrvatski jezik

Vončina, Josip: Jezičnopovijesne rasprave, Liber, Zagreb 1979.

Vončina, Josip: Jezična baština, Književni krug, Split 1978.

Filozofija

Zenko, Franjo: Starija hrvatska filozofija, Hrestomatija filozofije, ŠK, Zagreb 1995.

Znanost

Dadić, Žarko: Povijest egzaktnih znanosti u Hrvata (1. knj.: Razdoblje renesanse; Razdoblje sedamnaestog stoljeća), SNL, Zagreb 1982.

Dadić, Žarko: Hrvati i egzaktne znanosti u osvit novovjekovlja, Naprijed, Zagreb 1994.

Književnost

Kombol, Mihovil: Povijest hrvatske književnosti do narodnog preporoda, MH, Zagreb 1945.

Franičević, Marin – Švelec, Franjo – Bogišić-Rafo: Povijest hrvatske književnosti: knj. 3: Od renesanse do prosvjetiteljstva), Liber-Mladost, Zagreb 1974.

Georgijević, Krešimir: Hrvatska književnost od 16. do 18. stoljeća u sjevernoj Hrvatskoj i Bosni, MH, Zagreb 1969.

Novak, Slobodan P.: Povijest hrvatske književnosti, Antibarbarus, Zagreb 1998.

Likovne umjetnosti (slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, urbanizam)

Horvat, Anđela – Matejčić, Radmila – Prijatelj, Kruno: Barok u Hrvatskoj, Zagreb 1982.

Prijatelj, Kruno: Kroz povijest umjetnosti u Dalmaciji (Slikarstvo renesanse u Dalmaciji i Istri; Barok u Dalmaciji), Književni krug, Split 1995.

Kazalište

Batušić, Nikola: Povijest hrvatskog kazališta (Kazalište renesansnoga razdoblja; Kazalište baroknoga razdoblja), ŠK, Zagreb 1978,

Glazba

Andreis, Josip: Povijest hrvatske glazbe (Šesnaesto stoljeće; Sedamnaesto stoljeće), Mladost-Liber, Zagreb 1974.

Županović, Lovro: Stoljeća hrvatske glazbe (Stoljeće visoke renesanse; Stoljeća glazbenog baroka), ŠK, Zagreb, 1980.

Glagoljaštvo

Fučić, Branko: Glagoljski natpisi, JAZU, Zagreb 1982.

Latinizam

Gortan, Veljko i Vratović, Vladimir (prir.): Hrvatski latinisti. Piscini 15. i 16. stoljeća, sv. I-II, Pet stoljeća hrvatske književnosti, Zora-MH, Zagreb 1969., 1970.

Enciklopedizam

Schiffler, Ljerka: Ideja enciklopedizma i filozofijsko mišljenje (I. Ideja enciklopedizma; VI. Panopticum Croaticum), HFD, Zagreb 1989.

Vjerske polarnosti (protestantizam i protureformacija/katolička obnova)

Buturac, Josip – Ivandija, Antun: Povijest katoličke crkve među Hrvatima (Bosna, Slavonija i južna Ugarska pod Turcima u XVI i XVII stoljeću; Sjeverozapadna Hrvatska u XVI i XVII stoljeću; Crkva u Dalmaciji od XVI do XVII stoljeća), HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1973.

Vanino, Miroslav: Isusovci i hrvatski narod (I: Rad u XVI stoljeću. Zagrebački kolegij; II. Kolegij dubrovački, riječki, varaždinski i požeški) GZH, Zagreb 1969.

Bučar, Franjo: Povijest hrvatske protestantske književnosti, MH, Zagreb 1910.

b. Nadopunjujući naslovi

Politička, gospodarska i društvena povijest

Foretić, Vinko: Povijest Dubrovnika do 1808., sv. I-II, NZMH, Zagreb 1980.

Klaić, Nada: Društvena previranja i bune u Hrvatskoj u XVI i XVII stoljeću, Nolit, Beograd 1976.

Hrvatski jezik

Vince, Zlatko: Putovima hrvatskog književnog jezika, NZMH, Zagreb 1990.

Damjanović, Stjepan: Tragom jezika hrvatskih glagoljaša, HFD, Zagreb 1984.

Filozofija

Schiffler-Premec, Ljerka: Iz hrvatske filozofske baštine, Zagreb 1980.

Schiffler-Premec, Ljerka: Miho Monaldi. Ličnost i djelo, Zagreb 1984.

Girardi-Karšulin, Mihaela: Filozofska misao Frane Petrića, Zagreb 1988.

Zenko, Franjo: Aristotelizam od Petrića do Boškovića, Zagreb 1983.

Posavac, Zlatko: Estetika u Hrvata (Estetika renesanse), Zagreb 1986.

Posavac, Zlatko (prir.): Hrvatska filozofija u prošlosti i sadašnjosti, HFD, Zagreb 1992.

Znanost

Bazala, Vladimir: Pregled hrvatske znanstvene baštine, Zagreb 1978.

Književnost

Fališevac, Dunja: Stari pisci hrvatski i njihove poetike, Liber, Zagreb 1989.

Frangeš, Ivo: Povijest hrvatske književnosti, NZMH-CZ, Zagreb-Ljubljana 1987.

Pavličić, Pavao: Rasprave o hrvatskoj baroknoj književnosti, Čakavski sabor, Split 1979.

Flaker, Aleksandar i Pranjčić, Krunoslav: Hrvatska književnost u evropskom kontekstu, Zagreb 1978.

Kravar, Zoran: Studije o hrvatskom književnom baroku, Zagreb 1975.

Likovne umjetnosti (slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, urbanizam)

Fisković, Cvito: Baština starih hrvatskih pisaca, Čakavski sabor, Split 1978.

Fisković, Cvito: Juraj Dalmatinac, Zagreb 1982.

Kazalište

Novak, Slobodan P. – Lisac, Josip: Hrvatska drama do narodnog preporoda, sv. I-II, Logos, Split 1984.

Saverio Perillo, Francesco: Hrvatska crkvena prikazanja, Čakavski sabor, Split 1978.

Glazba

Cavallini, Ivano: Musica, cultura e spettacolo in Istria tra `500 e `600, Firenze 1990.

Cavallini, Ivano: I due volti di Nettuno. Teatro e musica a Venezia e in Dalmazia, Lucca 1994.

Kos, Koralka: Pavlinski zbornik (Napjevi), HAZU, Zagreb 1991.

Stipčević, Ennio: Hrvatska glazba (Doba humanizma i renesanse; Sedamnaesto stoljeće; Osamnaesto stoljeće: barok), ŠK, Zagreb 1997.

Tuksar, Stanislav: Hrvatski renesansni teoretičari glazbe, JAZU, Zagreb 1978.

Tuksar, Stanislav: Hrvatska glazbena terminologija u razdoblju baroka, HMD-MIC, Zagreb 1992.

Glagoljaštvo

Bezić, Jerko: Razvoj glagoljaškog pjevanja na zadarskom području, JAZU, Zadar 1973.

Latinizam

Mirković, Mijo: Matija Vlačić Ilirik, sv. 1-2. Čakavski sabor, Pula-Rijeka 1980.

Vratović Vladimir: Hrvatski latinizam i rimska književnost, NZMH, Zagreb 1989.

Enciklopedizam

Collison, R. L.: Encyclopaedias – Their History throughout the Ages, New York-London 1968.

Vjerske polarnosti (protestantizam i protureformacija/katolička obnova)

Korade, Mijo – Aleksić, Mira – Matoš, Jarko: Jesuits and Croatian Culture, Most, sv. 15, Zagreb 1992.

Napomena: sve stavke bit će nadopunjene ili nadomještene literaturom koju će predložiti nastavnici.

Satnica: 15 sati predavanja

Vrijednost kolegija u ECTS-bodovima: 15

II. 4. Hrvatska kultura u ozračju prosvjetiteljstva, klasicizma, predromantizma i romantizma

Nositelj:

Izv.prof.dr.sc. Mario Grčević

Opis kolegija:

Faktografski pregled i idejno-interpretativna sinteza duhovnih i materijalnih proizvoda za područja hrvatskog jezika, filozofije, znanosti, književnosti, likovnih umjetnosti (slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, urbanizam), kazališta i glazbe na podlozi hrvatske političke, gospodarske i društvene povijesti. Sve se teme u sklopu ovog kolegija obrađuju interdisciplinarno i teži se cjelokupnosti pogleda na to razdoblje. Osim toga se sve što se zbiva u Hrvatskoj postavlja u kontekst svjetskih zbivanja.

Teme:

Hrvatska glagoljaška baština

Politička i društvena povijest Hrvatske 1700.-1850.

Povijest hrvatskoga jezika: prosvjetiteljstvo, predpreporodno razdoblje, hrvatski narodni preporod,

Hrvatska filozofija i znanost: prosvjetiteljstvo, predpreporodno razdoblje:

Povijest hrvatske književnosti, prosvjetiteljstvo, predpreporodno razdoblje, hrvatski narodni preporod:

Likovne umjetnosti u Hrvatskoj – slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, urbanizam (18. stoljeće, prva pol. 19. stoljeća):

Povijest kazališta u Hrvatskoj (18. stoljeće, prva polovina 19. stoljeća):

Glazbena kultura u Hrvatskoj (18. stoljeće, prva polovina 19. stoljeća):

Rad s mentorom na magistarskom radu

Literatura:

a) Osnovna

Politička, gospodarska i društvena povijest

Macan, T.: Povijest hrvatskoga naroda, III. izdanje (Mora opstanka i obnove rasute baštine, Ideološka polazišta i državnopravna borba), NZMH-ŠK, Zagreb 1999.

Pavličević, D.: Povijest Hrvatske, drugo izdanje, (str. 199-256), Naklada Pavičić, Zagreb 2000.

Hrvatski jezik

Vončina, J.: Jezičnopovijesne rasprave, Liber, Zagreb 1979.
Vince, Z.: Putovima hrvatskog književnog jezika, Liber, Zagreb 1978.

Filozofija

Zenko, F.: Starija hrvatska filozofija, Hrestomatija filozofije, ŠK. Zagreb 1995.

Znanost

Dadić, Ž.: Povijest egzaktnih znanosti u Hrvata, (1. knjiga: Osamnaesto stoljeće, 2. knjiga: Egzaktne znanosti u prvoj polovici 19. stoljeća), SNL, Zagreb 1982.

Književnost

Barac, A.: Hrvatska književnost, knjiga I. Književnost ilirizma, JAZU, Zagreb 1964.
Ježić, S.: Hrvatska književnost od početka do danas 1100.-1941. (Racionalizam i narodno prosvjećivanje, Hrvatski preporod) Grafički zavod Hrvatske, Zagreb 1993.
Kombol, M.: Povijest hrvatske književnosti do narodnog preporoda, MH, Zagreb 1945.

Likovne umjetnosti

Prijatelj, K.: Slikarstvo Dalmacije (1784.-1884.), Književni krug. Split
Enciklopedija hrvatske umjetnosti I - II, Leksikografski zavod "M. Krleža", Zagreb 1995.-1996.

Kazalište

Batušić, N.: Povijest hrvatskog kazališta, ŠK, Zagreb 1978.

Glazba

Andreis, J.: Povijest hrvatske glazbe (Osamnaesto stoljeće, Devetnaesto stoljeće) Mladost-Liber, Zagreb 1974.
Županović, L.: Stoljeća hrvatske glazbe (Stoljeća glazbenog baroka, Stoljeća glazbenog romantizma A), ŠK, Zagreb 1980.

Glagoljaštvo

Fučić, B.: Glagoljski natpisi, JAZU, Zagreb 1982.

Latinizam

Gortan, V. – Vratović, V. (prir.): Hrvatski latinisti, sv. I.-II. Pet stoljeća hrvatske književnosti, Zora-MH, Zagreb 1969.-1970.

b) Dopunska

Politička, gospodarska i društvena povijest

Društveni razvoj u Hrvatskoj (od 16. do početka 20. stoljeća) (ur. Mirjana Gross) SNL, Zagreb 1981.
Šidak, J. i dr.: Hrvatski narodni preporod. Ilirski pokret, Školska knjiga, Zagreb 1988.
Stančić, N.: Hrvatski narodni preporod 1790.-1848. U: Hrvatski narodni preporod 1790.-1848. Hrvatska u vrijeme Ilirskog pokreta (ur. Nikša Stančić), Zagreb 1985.
Stančić, N.: "Još Hrvatska ni propala" iz 1832.-33. Ideologija Ljudevita Gaja u pripremnom razdoblju hrvatskog narodnog preporoda. Globus – Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Zagreb 1989.
Peričić, Š.: Dalmacija uoči pada Mletačke republike. Centar za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1980.
Božić-Bužančić, D.: Južna Hrvatska u europskom fiziokratskom pokretu. Književni krug, Split 1995.
Foretić, V.: Povijest Dubrovnika do 1808. (Drugi dio od 1526. do 1808.), Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb 1980.
Čosić, S.: Dubrovnik nakon pada Republike (1808.-1848.). Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, Dubrovnik 1999.

Hrvatski jezik

Vončina J.: Preporodni jezični temelji, Zagreb 1993.
Moguš, M.: Povijest hrvatskog jezika, ŠK. Zagreb
Pranjković, I.: Kronika hrvatskog jezikoslovlja, Zagreb 1993.

Filozofija

Škarica, D.: Spoznaja i metoda u Ruđera Boškovića, Biblioteka Filozofska istraživanja, Zagreb 1992.
Čuljak, Z.: Nastanak Boškovićeve filozofije prostora i vremena, Biblioteka Filozofska istraživanja, Zagreb 1992.
Barbarić, D.: Filozofija Andrije Dorotića, Odjel za povijest filozofije Instituta za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1987.
Zenko, F.: Aristotelizam od Petrića do Boškovića, (Posljednja dva poglavlja), Globus, Zagreb 1983.
Posavac, Z.: Estetika u Hrvata (Izvori neoklasicizma), Zagreb 1986.

Znanost

Martinović, I.: Hrvatska prirodnofilozofska baština 18. stoljeća. U: Filozofska istraživanja, god. 15. sv. 1-2. Zagreb 1995. str. 3-43.

Književnost

Franičević, M. – Švelec, F. – Bogišić, R.: Povijest hrvatske književnosti: knj. 3: Od renesanse do prosvjetiteljstva (Dio: Književnost prosvjetiteljstva), Liber-Mladost, Zagreb 1974.
Frangeš, I.: Povijest hrvatske književnosti, NZMH-CZ. Zagreb-Ljubljana 1987.
Jelčić, D.: Preporod književnosti i književnost preporoda, Zagreb 1998.
Dani hvarskog kazališta, sv. 23. Hrvatska književnost uoči preporoda, Književni krug, Split, 1997.
Dani hvarskog kazališta, sv. 24. Ilirizam i romantizam, Književni krug, Split 1998.

Hrvatska latinska književnost 18. stoljeća

Vratović, V.: Hrvatski latinizam i rimska književnost, NZMH, Zagreb 1989.

Kazalište

Novak, S. P. – Lisac, J.: Hrvatska drama do narodnog preporoda, sv. I-II. Logos, Split 1984.

Glazba

Stipčević, E.: Hrvatska glazba (Osamnaesto stoljeće), Školska knjiga, Zagreb 1997.

Napomena: Sve stavke valjat će nadopuniti ili nadomjestiti literaturom koju će predložiti nastavnici.

Satnica: 15 sati predavanja

Vrijednost kolegija u ECTS-bodovima: 15

II. 5. Hrvatska kultura novijega i najnovijega doba

Nositelj: prof. dr. sc. Tihomil Maštrović,

Znanstveni savjetnik, naslovni redoviti profesor u trajnom zvanju

Nastavnik na predmetu:

Doc.dr.sc. Dubravka Zima

Opis kolegija:

Odredit će se problemi periodizacije hrvatske kulture novoga i najnovijega doba Hrvatski književni romantizam / Hrvatski narodni preporod / Predrealizam i realizam / Naturalizam / Pokret hrvatske moderne / Praška skupina – ideje T. Masaryka / Bečka skupina – nove estetičke zamisli / Bečka secesija / Programi i manifesti / Časopisi / Kritike i polemike /

Stilska mnoštvenost – začetci hrvatskih avangardnih pravaca / Ekspresionizam i futurizam / Socijalni realizam / Časopisi / Pisci i djela / Postmoderna / Umjetnost i društvo.

Teme:

Hrvatska književnost XIX. i XX. stoljeća
Hrvatska dijaspora
Sociologija hrvatske kulture i umjetnosti
Hrvatsko kazalište i teatrologija novijega doba
Mediji i hrvatska kultura
Povijest hrvatskog naroda novijega doba
Hrvatska dijalektalna književnost
Hrvatska novovjekovna filozofija i znanost
Hrvatska likovna umjetnost novijega i najnovijega doba
Glazbena kultura

Literatura:

Povijest: politička, crkvena i kulturna
Antić, Lj., Hrvati i Amerika. Zagreb, 1992., 2. izd. Zagreb, 2003.
Banac, I., Nacionalno pitanje u Jugoslaviji. Zagreb, 1986.
Bilandžić, D., Hrvatska moderna povijest, Golden marketing, Zagreb 1999.
Horvat, J., Politička povijest Hrvatske I-II. 2. izd., Zagreb, 1990.
Kale, E., Hrvatski kulturni i politički identitet. Zagreb, 1999.
Kocijanić, J. – Kolarić, J., Pape i hrvatski narod. Zagreb, 1998.
Kolarić, J., Povijest kršćanstva u Hrvata. Zagreb, 1998.
Macan, T., Povijest hrvatskoga naroda. Zagreb, 1992.
McAdams, C. Michael, Hrvatska – mit i stvarnost. Zagreb, 1993.
Pavličević, D., Povijest Hrvatske. 3. izd. Zagreb, 2002.
Tuđman, F., Velike ideje i mali narodi. Zagreb, 1970.
Šidak, J., Historijska čitanka za hrvatsku povijest I., Zagreb 1952.h

Povijest kazališta, likovnih umjetnosti, glazbe

Andreis, J., Povijest glazbe, knj. 4., Povijest hrvatske glazbe. Zagreb, 1974.
Batušić, N., Povijest hrvatskoga kazališta. Zagreb 1978.
Gamulin, G., Hrvatska umjetnost XIX. i XX. st., Zagreb, 1999.
Hećimović, B., Hrvatska dramska književnost između dva rata. *Rad JAZU*, br. 353, Zagreb, 1968.
Repertoar hrvatskih kazališta 1840-1860-1980., Zagreb, 1980.
Županović, L., Stoljeća hrvatske glazbe., Zagreb, 1980.

Povijest jezika i književnosti

Frangeš, I.: Povijest hrvatske književnosti. Zagreb-Ljubljana, 1987.
Hrvatski književni povjesničari. Znanstveni zbornici o: Mihovilu Kombolu (1983., II. izd.: 1997.); Slavku Ježiću (1997.); Franji Fancevu (1998.); Tomi Matiću (1998.); Albertu Haleru (2000.); Branku Vodniku (2001.); Ivanu Milčetiću (2002.) (Glavni urednik: Tihomil Maštrović.) (Odabrane rasprave.)
Ježić S., Hrvatska književnost od početaka do danas (1100.-1941.). Zagreb 1944., 2. izd., Zagreb 1993.
Mrkonjić, Z.: Suvremeno hrvatsko pjesništvo. Zagreb, 1971.
Moguš, M., Povijest hrvatskoga književnoga jezika. Zagreb, 1993., 2. izd. 1995.
Nemec, K.: Povijest hrvatskog romana. Zagreb, 1994., II. sv.: Zagreb, 1998.
Suvremeno hrvatsko pjesništvo, ur. A. Stamać, Zagreb, 1988.
Šicel, M.: Hrvatska književnost 19. i 20. stoljeća. Zagreb, 1997.

Vince, Z., Putevima hrvatskoga književnog jezika. Zagreb, 1978., 2. izd. 1990.
Žmegač, V., Duh impresionizma i secesije. Studije o književnosti hrvatske moderne.
2. izd., Zagreb, 1997.

Širi književni i duhovni kontekst hrvatske kulture

Barac, A., Hrvatska književna kritika. Zagreb 1938.
Brešić, V., Autobiografije hrvatskih pisaca. Zagreb, 1996.
Čale, F., O književnim i kazališnim dodirima hrvatsko-talijanskim. Dubrovnik 1968.
Dadić, Ž., Povijest egzaktnih znanosti u Hrvata, sv. I. i II., Zagreb, 1982.
Flaker, A., Književne poredbe. (Nacrt za periodizaciju novije hrvatske književnosti). Zagreb 1968.
Flaker, A., Stilske formacije. Zagreb 1976.
Flaker, V., Časopisi hrvatskog modernističkog pokreta, 1977.
Grubišić, V., Hrvatska književnost u egzilu. Muenchen-Barcelona, 1991.
Hrvatska književnost prema europskim književnostima (ur. A. Flaker i K. Pranjić), 1978.
Hrvatska književnost u europskom kontekstu (ur. A. Flaker i K. Pranjić), 1978.
Ivanišin, N., Fenomen ekspresionizma u hrvatskoj književnosti. Zagreb, 1980.
Katičić, R., Na kroatističkim raskrižjima. Zagreb, 1998.
Košutić-Brozović, N., Francuske književne pobude u časopisima hrv. moderne, Rad JAZU, br. 355, 1969.
Lasić, S., Sukob na književnoj ljevici, 1970.
Maštrović, T., Drama i kazalište hrvatske moderne u Zadru, 1990.
Maštrović, T., Nad jabukama vile Hrvatice. Kroatističke studije. Zagreb, 2001.
Milanja, C., Hrvatski roman 1945.-1990. Zagreb, 1996.
Pavletić, V., Kako razumijeti poeziju. Zagreb 1995.
Peić, M., Književnost - Slavonija. Osijek 1984.
Petrač, B., Futurizam u Hrvatskoj. Zagreb 1995.
Posavac, Z. (prir.) Hrvatska filozofija u prošlosti i sadašnjosti – Zbornik iz 1968.,
Zagreb., 1992.
Slabinac, G., Hrvatska književna avangarda. Zagreb, 1988.
Slamnig, I., Hrvatska versifikacija, 1981.
Stamać, A., Pjesnici druge moderne. Zagreb, 1996.
Stamać, A., Rasprave i eseji o hrvatskoj književnosti. Rijeka 1997.
Stojević, M., Čakavsko pjesništvo XX. st., 1987.
Suvin, D., Dramatika Iva Vojnovića. Geneza i struktura. *Dubrovnik*, XX, br. 5-6; Dubrovnik 1977.
Skok, J., Moderno hrvatsko kajkavsko pjesništvo, 1985.
Šicel, M., Književnost moderne, Povijest hrv. književnosti, knj. 5, 1978
Šicel, M., Programi i manifesti u hrvatskoj književnosti, 1972.
Zbornik "Ekspresionizam i hrvatska književnost", "Kritika", sv. 3, Zagreb, 1969.
Zorić, M., Književna prožimanja hrvatsko-talijanska, Split, 1992.
Žmegač, V., Bečka moderna: portret jedne kulture, Zagreb, 1998.

Satnica: 15 sati predavanja

Vrijednost kolegija u ECTS-bodovima: 15

III. 1. Hrvatska tradicijska kultura

Nositeljica:

prof. dr. sc. Antonija Zaradija Kiš

znanstvena savjetnica, naslovni redoviti profesor

Teme:

- Sv. Martin: od pretkršćanskog kulta obilja do građanskog dijeljenja
- Tradicijska vjerovanja i obredno-običajne prakse: mrtva tijela i preobrazbe
- Tradicijska prehrana
- Teorije mita i rituala: pregled
- Sinkretizmi o ljubavi i seksualnosti u tradicijskoj praksi

LITERATURA:

- Ashley, Bob, Joanne Hollows, Steve Jones i Ben Taylor. 2004. *Food and cultural studies*. London: Routledge.
- Belasco, Warren et al. 2011. „The frontiers of food studies“. *Food, Culture and Society*, 14 (3): 301-314.
- Counihan, Carole i Penny Van Esterik, ur. 2008. *Food and culture, a reader*, New York, London: Routledge.
- Fiddes, Nick. 2002. *Meso. Prirodni simbol*. Zagreb.
- Mennell, Stephan, Anne Murcott i Aneke H. van Oterloo. 1989. *Prehrana i kultura – sociologija hrane*. Zagreb: Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo. Prev. Lidija Schramadei.
- Montanari, Massimo. 2011. *Hrana kao kultura*. Zagreb: Sandorf. Prev. Ana Grbac et. al.
- Muraj, Aleksandra. 1997. „Za creskim stolom: tradicijska prehrana u strukturi lokalne culture“. *Etnološka tribina: godišnjak Hrvatskog etnološkog društva* 20. 145-210.
- Muraj, Aleksandra. 1998. "Prehrana" U: *Etnografija. Svagdan i blagdan hrvatskog puka*. Čapo-Žmegač, Jasna ur. et al. Zagreb: Matica hrvatska: 101-105.
- Belaj, Vitomir. 2007. *Hod kroz godinu. Pokušaj rekonstrukcije prahrvatskoga mitskog svjetonazora*. Zagreb: Golden marketing. (poglavlje prema izboru)
- Bell, Catherine. 2009. (1997). *Ritual. Perspectives and Dimensions*. New York: Oxford University Press. (poglavlje prema izboru)
- Meletinski, Eleazar M. 1985. *Poetika mita*. Beograd: Nolit. (poglavlje prema izboru)
- Marjanić, Suzana. 2002. (Dijadna) boginja i duoteizam u Nodilovoj "Staroj vjeri Srba i Hrvata". *Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku*, Zagreb, 39/2, str. 175-198.
- Đorđević, Tihomir. 1953. „Vampir i druga bića u našem narodnom verovanju i predanju“, *Srpski etnografski zbornik* 30, 147-282.
- Forth, Gregory and Kukharenko, Svitlana. 2012. „Animals Crossing: Analytical Observations on a Cross-culturally Ubiquitous Mortuary Practice“, *Folklore* 123, 152-178.
- Pasarić, Maja. 2014. „The Body, the Soul and the Animal Other“, *Narodna umjetnost* 51/1, 209-229.
- Šešo, Luka. 2010. *Nadnaravna bića u kontekstu etnoloških istraživanja tradicijskih vjerovanja u dalmatinskom zaleđu danas*. Doktorska disertacija, Zagreb.
- Ajdačić, Dejan. 2000. «O smešnom i o moralizmu u erotskim pričama». U *Erotsko u folkloru Slovena*, ur. Dejan Ajdačić. Beograd: Stubovi kulture, str. 476-506.

- Belaj, Vitomir. 2009. «Poganski bogovi i njihovi kršćanski supstituti». *Studia ethnologica Croatica* 21: 169-197.
- Foucault, Michel. 1994. *Znanje i moć* (izbor Hotimir Burger i Rade Kalanj). Zagreb: NZ Globus i Filozofski fakultet u Zagrebu, humanističke i društvene znanosti – zavod za filozofiju.
- Krauss, S. Friedrich. 1984. *Mrsne priče*. (Priredio i izabrao Dušan Ivanić). Beograd: Prosveta.
- Zaradija Kiš, Antonija. **Svetomartinska baština Gornjeg Medimurja: po antičkim tragovima do „martinske himne“**. *Narodna umjetnost* 52/2 (2013), str. 148-171.
- Zaradija Kiš, Antonija: **Donje Selo u kontekstu europske tradicije sv. Martina** *Narodna umjetnost* 48/2 (2011), str. 165-191.
- Zaradija Kiš, Antonija: **Mitološki prepleti. Od Epone do Martina, od Samaina do Martinja**. U: Mitski zbornik (ur. Marjanić, Suzana i Prica, Ines). Zagreb : Institut za etnologiju i folkloristiku, Hrvatsko etnološko društvo, Scarabeus-naklada, 2010. str. 201-220.
- Zaradija Kiš, Antonija. **Galski apostol u književnom ozračju hrvatskih glagoljaša** U: Drugi Hercigonjin zbornik, (ur. Damjanović, Stjepan). Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2005. str. 435-448.
- Zaradija Kiš, Antonija: **Between West and East: A particularity of the Croatian Island cult of st Martin** . *Narodna umjetnost* 41/1 (2004), str. 41-52.
- Zaradija-Kiš, Antonija: **Odras hagiografske tradicije sv. Martina u hrvatskoglagoljskim rukopisima** . U: Drugi hrvatski slavistički kongres, knj. 1. (ur. Sesar, Dubravka). Zagreb: Hrvatsko filološko društvo, 2001. str. 299-307.

Satnica: 15 sati predavanja

Vrijednost kolegija u ECTS-bodovima: 15

III. 2. Motivi i poticaji drugih kultura u povijesti hrvatske kulture

Nositelj:

Prof. dr. sc. Radoslav Katičić,

redoviti profesor u trajnom zvanju

Opis kolegija:

Prikazuju se i zacrtavaju kulturna prožimanja na hrvatskom prostoru i kako je u njima izraslo ono što danas živimo kao hrvatsku kulturu. Razmatra se zemlja i narod u njoj, polazeći od slavenske etničke predaje suočene s prehistorijskim kulturama zatečenim na novom tlu i s antičkom civilizacijom na njem. Stvaranje hrvatske države i kulturnoga prostora, koji se ne poklapa nužno s njom, u dodiru s istočnim i zapadnim Sredozemljem, te kontinentalnom srednjom Europom. Zračnja Rima i Carigrada, utjecaj baštine iz vremena avarskog kaganata, ozračje karolinške renesanse, Mletci i prostor dinamičnog ugarskoga razvoja. Predromanika i benediktinci. Ćirilometodska baština, utjecaj otonske renesanse i clunyjevske reforme. Zapadni utjecaji romanike i gotike i veliki redovi: benediktinci, cisterciti, templari, ivanovci, te dominikanci i franjevci, njihova uloga u izgrađivanju hrvatskoga kulturnog prostora. Skolastika i europska sveučilišta. Širi europski okviri predrenesanse na hrvatskom prostoru. Međukulturna povezanost humanizma, kako u jadranskom, tako i u panonskom ozračju. Reformacija, protestantizam u Hrvata i hrvatski protestanti u Njemačkoj. Prisutnost orijentalne književnosti i duhovnosti. katolička obnova i barok. Isusovci i pavlini. Barokni enciklopedizam. Duhovno ozračje prosvjetiteljstva, podunavskoga marijaterzijanskog i

jadranskog (fiziokratizam): klasicizam i predromantizam. Napoleonova vladavina i njezini kulturni utjecaji i poticaji. Ilirski pokret i hrvatski preporod. Nacionalni romantizam, te romantizam u pravom smislu. Realizam i naturalizam, historicizam. Moderna i larpulartizam, secesija. Lijeva i katolička hrvatska inteligencija u svojim europskim kontekstima. Ekspresionizam i druga modernistička strujanja, te borbena socijalna svijest. Zaoštren položaj između zapadne i istočne Europe u obje Jugoslavije i različitih načina njihova sudjelovanja u europskoj cjelini.

Teme:

Naslojavanje kulturnih dodira. Cjelina povijesnog tijeka

Veze hrvatske s talijanskom kulturom

Veze hrvatske s njemačkom kulturom

Veze hrvatske s mađarskom kulturom

Veze hrvatske s ruskom kulturom

Veze hrvatske s francuskom kulturom

Veze hrvatske s engleskom kulturom

Veze hrvatske s orijentalnom kulturom

Veze hrvatske s kulturama srednjeg i dalekog istoka _____

Literatura:

Povijest: politička, crkvena i kulturna

Belošević, J., Materijalna kultura Hrvata od VII do IX stoljeća, Zagreb 1980.

Dadić, Ž., Povijest egzaktnih znanosti u Hrvata 1-2, Zagreb 1982.

Dadić, Ž., Egzaktne znanosti hrvatskoga srednjovjekovlja, Zagreb 1991.

Dobronić, L., Viteški redovi templari i ivanovci u Hrvatskoj, Zagreb 1984.

Goldstein, I., Hrvatska povijest, Zagreb 2003.

Hrvatska i Europa, sv. 1 i 2.

Hrvatska i Europa, sv. 1 i d., Zagreb 1997.

Jelovina, D., Starohrvatske nekropole na području između rijeka Zrmanje i Cetine, Split 1976.

Krasić, S., Generalno učilište dominikanskog reda u Zadru ili Universitas Jadertina 1396-1807, Zadar 1996.

Macan, T., Povijest hrvatskoga naroda, Zagreb 1991., 2. izdanje 1992.

Moačanin, N., Turska Hrvatska, Zagreb 1999.

Ostojić, I., Benediktinci u Hrvatskoj i ostalim našim krajevima 1-3, Split 1963.-1965.

Pavličević, D., Povijest Hrvatske, Zagreb, ³2002.

Raukar, M., Hrvatsko srednjovjekovlje, prostor, ljudi, ideje, Zagreb 1997.

Srkulj, S., Hrvatska povijest u devetnaest karata, Zagreb 1937., prošireno i dopunjeno izdanje 1996.

Šanjek, F., Kršćanstvo u hrvatskom prostoru (7.-20. st.), Zagreb 1991.

Šišić, F., Pregled povijesti hrvatskog naroda, Zagreb, 1975.

Vereš, T., Dominikansko opće učilište u Zadru (1396.-1807.). Prvo hrvatsko sveučilište, Zagreb 1996.

Povijest pismenosti i književnosti

Bašagić, S., Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti, Sarajevo 1912., novo izdanje 1986.

Batušić, N., Povijest hrvatskoga kazališta, Zagreb 1978.

Bošković-Stulli, M., Usmeno pjesništvo u obzoru književnosti, Zagreb 1984.

Frangeš, I., Povijest hrvatske književnosti, Zagreb-Ljubljana 1987.

Franičević, M., Povijest hrvatske renesansne književnosti, Zagreb 1983.

Georgijević, K., Hrvatska književnost od XVI do XVIII stoljeća u sjevernoj Hrvatskoj i Bosni, Zagreb 1969.

Hercigonja, E.: Tropismena i trojezična kultura hrvatskog srednjovjekovlja, Zagreb 1994.

Hrvatska književnost srednjeg vijeka, priredio V. Štefanić, Pet stoljeća hrvatske književnosti 1, Zagreb 1969.

Hrvatska književnost u evropskom kontekstu, zbornik, uredili A. Flaker i K. Pranjić, Zagreb 1978.
 Hrvatski latinisti, sv. I. i II., priredili V. Gortan i V. Vratović, Pet stoljeća hrvatske književnosti, knj. 2-3, Zagreb 1969-1970.
 Ježić, S., Hrvatska književnost od početka do danas (1100-1941), Zagreb 1944., novo izdanje 1993.
 Katičić, R. i S. P. Novak, kataloška obrada Anica Ribičić-Županić, Dva tisućljeća pismene kulture na tlu Hrvatske, Zagreb 1987.
 Katičić, R., Na ishodištu. Književnost u hrvatskim zemljama od 7. do 12. stoljeća, Zagreb 1994.
 Katičić, R., Na kroatističkim raskrižjima, Zagreb, 1999.
 Katičić, R., Litterarum studia. Književnost i naobrazba ranoga hrvatskog srednjovjekovlja, Zagreb 1998.
 Kolumbić, N., Hrvatska književnost od humanizma do manirizma, Zagreb 1980.
 Kolumbić, N., Po običaju začínjavac. Rasprave o hrvatskoj srednjovjekovnoj književnosti, Split 1994.
 Kombol, M., Poviest hrvatske književnosti do narodnoga preporoda, Zagreb 1945., novo izdanje 1961.
 Novak, S. P., Povijest hrvatske književnosti, 1. Od početka do krbavske bitke 1493, Zagreb 1996; 2. Od humanističkih početaka do Kašićeve ilirske gramatike, Zagreb 1997; 3. Od Gundulićeva poroda od tmine do Kašićeva Razgovora ugodnog naroda slovinskoga iz 1756, Zagreb 1999. (Najavljena su još tri sveska.)
 Povijest hrvatske književnosti, 1. M. Bošković-Stulli, D. Zečević, usmena i pučka književnost, Zagreb 1978; 2. E. Hercigonja, Srednjovjekovna književnost, Zagreb 1975.; 3. M. Franičević, Franjo Švelec, R. Bogišić, Od renesanse do prosvjetiteljstva Zagreb 1974; 4. M. Živančević, Ilirizam, I. Frangeš, Realizam, Zagreb 1975; 5. M. Šicel, Književnost moderne, Zagreb 1978.
 Švelec, F., Iz starije književnosti hrvatske. Rasprave, Zagreb 1998.
 Vratović, V., Croatian Latinity in the Context of Croatian and European Literature, Zagreb 1981.
 Vratović, V., Hrvati i latinska Europa. Latinsko-hrvatske teme, Zagreb 1996.
 Vratović, V., Hrvatski latinizam i rimska književnost, Zagreb 1989.

Likovne umjetnosti

Horvat, A. – R. Matejčić – K. Prijatelj, Barok u Hrvatskoj, Zagreb 1982.
 Horvat, A., Između gotike i baroka. Umjetnost kontinentalnog dijela Hrvatske od oko 1500. do oko 1700., Zagreb 1972.
 Gamulin, G., Hrvatsko kiparstvo XIX i XX stoljeća, Zagreb 1999.
 Ivančević, R., Umjetničko blago Hrvatske, Motovun 1986.
 Maleković, V., Hrvatska izvorna umjetnost, Zagreb 1973.
 Maleković, V., Stilovi i tendencije u hrvatskoj umjetnosti XX stoljeća, Zagreb 1999.
 Marasović, T. – V. Gvozdanović – S. Sekulić-Gvozdanović – A. Mohorovičić, Prilozi istraživanju starohrvatske arhitekture, Split 1978.
 Mohorovičić, A., Graditeljstvo u Hrvatskoj, Arhitektura i urbanizam, Zagreb 1992.
 Pejaković, M., fotografija N. Gattin, Starohrvatska sakralna arhitektura, Zagreb 1982.
 Pejaković, M., Omjeri i znakovi. Ogledi iz starije hrvatske umjetnosti, Dubrovnik 1996.
 Petricioli, I., Srednjovjekovnim graditeljima u spomen, Split 1996.
 Petricioli, I., Tragom srednjovjekovnih umjetnika, Zagreb 1983.

Širi književni i duhovni kontekst hrvatske kulture

Badalić, J., Rusko-hrvatske književne studije, Zagreb 1972.
 Čale, F., O književnim i kazališnim dodirima hrvatsko-talijanskim, Dubrovnik 1968.
 Črnja, Z., Kulturna historija Hrvatske. Ideje-ličnosti-djela, Zagreb 1964.
 Filipović, R., Englesko-hrvatske književne veze, Zagreb 1972.
 Flaker, A. – Z. Škreb, Stilovi i razdoblja, Zagreb, 1964.
 Flaker, A., Književne poredbe, Zagreb 1968.
 Flaker, A., Proza u trapericama, 2. prošireno izdanje, Zagreb 1983.
 Flaker, A., Riječ, slika, grad: hrvatske intermedijalne studije, Zagreb 1995.
 Flaker, A., Stilske formacije, Zagreb 1976.
 Frangeš, I., Talijanske teme, Zagreb 1967.
 Hrvatska/Francuska. Stoljetne povijesne i kulturne veze, Most. Biblioteka "Relations", Zagreb 1995.

Hrvatska/Italija. Stoljetne veze: povijest, književnost, likovne umjetnosti, priredila N. Badurina, Most. Biblioteka "Relations", Zagreb 1997.

Hrvatsko-talijanski književni odnosi 1-3. zbornik, uredio M. Zorić, Zagreb 1989-1992.

Lőkös, I., Hrvatsko-mađarske književne veze. Rasprave i članci, Zagreb 1998.

Machiedo, M., Duž obale (hrvatske i mletačke teme), Zagreb 1997. Biblioteka "Relations", Zagreb 1995.

Maštrović, T., Nad jabukama vile Hrvatice. Kroatističke studije, Zagreb 2001.

Tomasović, M., Croatian Renaissance Literature in the European Context, Zagreb 1981.

Tomasović, M., O hrvatskoj književnosti i romanskoj tradiciji, Zagreb 1978.

Torbarina, J., Kroatističke rasprave, priredio S. P. Novak, Zagreb 1997.

Tuksar, S., ur., Srednjovjekovne glazbene kulture Jadrana, HMD, Zagreb 2000.

Tuksar, S., ur., Zagreb i glazba 1094-1994, HMD, Zagreb 1998.

Vidan, Ivo., Engleski intertekst hrvatske književnosti, Zagreb 1995.

Zorić, M., Književna prožimanja hrvatsko-talijanska, Split 1992.

Žmegač, V., Bečka moderna: portret jedne kulture, Zagreb 1998.

Žmegač, V., Duh impresionizma i secesije: studije o književnosti hrvatske moderne, 2. prošireno izdanje, Zagreb 1997.

Satnica: 15 sati predavanja

Vrijednost kolegija u ECTS-bodovima: 15

IV. 1. Kvalitativne i kvantitativne metode kulturološkog istraživanja - konverzatorij

Nositeljica

Prof.dr.sc. Jadranka Gvozdanić,
redovita profesorica u trajnom zvanju

Teme:

1. Suvremene kulturološke metode
2. Vrste kvantitativnih i kvalitativnih metoda
3. Pitanja kulturnog identiteta
4. Kulturno sjećanje i njegovi izražajni oblici
5. Kulturne razlikosti u EU i njihovo vrednovanje
6. Kultura i jezik, sociolingvističko vrednovanje izražajnih oblika kulture
7. Primjena obrađenih metodoloških tema na doktorske radove studenata

Predstavljanje suvremenih metoda znanstvenog istraživanja na području kulturologije, primjena metoda na konkretne zadatke istraživanja u doktorskom radu. Ocjena potrebe kvantitativnih i kvalitativnih metoda, odabir primjerene metode. Diskusija o parametrima koje treba uzeti u obzir prilikom znanstvenog istraživanja, te o znanstvenoj procjeni očekivanih rezultata. Studenti će moći: ovladati leksikološkom i leksikografskom terminologijom; razlikovati jezične jedinice; razlikovati jezične razine; osvijestiti pojam leksičke jedinice; prepoznavati i analizirati međuleksemske i unutarleksemske semantičke odnose; uočavati univerzalne odnose: isto, jednako, različito; raspravljati o apstraktnim pojmovima; primijeniti teorijske spoznaje na konkretne primjere; otkriti svijet znanosti spoznavanjem jezičnih univerzalija.

Literatura:

- Assmann, Jan & John Czaplicka. 1995. Collective memory and cultural identity. *New German Critique*, No. 65, Cultural History/Cultural Studies (Spring - Summer, 1995), pp. 125-133
- Gvozdanović Jadranka. 2010. Jezik i kulturni identitet Hrvata, *Kroatologija* 1, 39-57.
- Katičić, Radoslav. 2013. Hrvatski jezik. Zagreb: Školska knjiga.
- Obuljen, Nina & Joost Smiers. 2006. UNESCO's convention on the protection and promotion of the diversity of cultural expressions: making it work. Zagreb.
<http://www.culturelink.org/publics>
- Pickering, Michael. 2008. (repr. 2009, 2010, 2011). *Research Methods for Cultural Studies*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Elias, Norbert 1996. *O procesu civilizacije*. Zagreb: Antibarbarus.
- Hofstede, Geert et al. 2010. *Cultures in Organizations*. New York et al.: McGraw Hill.

IV.2. Hrvatski identitet

Nositelji:

Doc.dr.sc. Marinko Šišak

Doc.dr.sc. Davor Piskač

Teme:

Pojam identiteta, tipovi identiteta
Prostorne odrednice hrvatskoga identiteta.
Perenijalističke i modernističke teorije nacije
Zajednička povijest, mitovi i legende i etnogeneza
Jezik i pismo kao temeljni konstituensi identiteta.
Uloga latinskog jezika u cjelini hrvatske kulture
Kršćanski korijeni hrvatskoga identiteta
Dominantni kulturni krugovi i hrvatski identitet

Literatura:

- Anderson, Benedict. 1990. *Nacija: zamišljena zajednica*. Zagreb: Školska knjiga.
- Bono Zvonimir Šagi: Katolički identitet i etničnost, u: *Etničnost, nacija identitet*, Ružica Čačić-Chand i Josip Kumpes, Institut za migracije i narodnosti, Naklada Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo, Zagreb 1998.: 135-145.
- Cohen, Anthony P. 1985. *The symbolic construction of community*. London-New York: Routledge.
- Hall, Stewart. 2006. *Kome treba identitet? U: Politika teorije*. Zbornik radova iz kulturnih studija, ur. d. Duda. Zagreb: Disput, d.o.o.
- Radoslav Katičić, „Glavna obilježja hrvatske kulture“, u: *Na kroatističkim raskrižjima*, 2. izd., Hrvatski studiji, Zagreb 2011., str. 29-38.

Katunarić, Vjeran. 2005. Sporna zajednica. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.

Smit, D. Antoni. 1998. Nacionalni identitet. Beograd: Biblioteka XX vek.

Smith, D. Anthony (2003) Nacionalizam i modernizam, Zagreb, Fakultet političkih znanosti.

Segalen, Martine.2002. Drugi i sličan. Pogled na etnologiju suvremenih društava. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.

Satnica: 15 sati predavanja

Vrijednost kolegija u ECTS-bodovima: 15

5. Ustroj studija

Poslijediplomski studij se ustrojava s kolegijima, načelno podijeljenim u pet skupina. Prva skupina obuhvaća tri kolegija: Hrvatski jezik, Hrvatski književni jezik i Hrvatsku glagoljašku baštinu. Druga skupina obuhvaća kolegije: Prapovijesni i antički kulturni krajolik na hrvatskom prostoru, Srednjovjekovni kulturni krajolici na hrvatskom prostoru, Hrvatska kultura u ozračju humanizma, renesanse i baroka, Hrvatska kultura novijega i najnovijega doba. Treća skupina obuhvaća dva kolegija: Hrvatska tradicijska kultura i Motivi i poticaji drugih kultura u povijesti hrvatske kulture. Četvrta skupina predmeta obuhvaća konverzatorij Kvalitativne i kvantitativne metode kulturološkog istraživanja i kolegij Hrvatski identitet. Peta skupina se odnosi na izradu doktorske disertacije i/ili izradu kvalifikacijskog rada, odnosno objavu članka studenta u nekom časopisu ili zborniku, kao uvjet za obranu disertacije. Svaki kolegij nosi 15 ECTS-bodova. Izrada doktorske disertacije nosi 60 ECTS-bodova. Student završava studij kad sakupi predviđenih 180 ECTS-bodova.

Tabelarni prikaz ustroja studija prema kolegijima: PRILOG 1

6. Uvjeti upisa u sljedeću godinu studija

Prikupljeno najmanje 45 ECTS bodova za prijelaz iz 1. u 2. godinu studija i prikupljeno 90 ECTS bodova za prijelaz u 3. godinu studija.

7. Završni postupci

Izrada doktorske radnje odnosno disertacije, njezina ocjena, završni ispiti i obrana provode se prema Pravilniku o poslijediplomskim studijima na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu te prema Pravilniku o poslijediplomskim studijima Sveučilišta u Zagrebu.